

УДК 796.5 (438+477)

Четирбук Ольга Романівна

Львівський державний університет
фізичної культури, м. Львів, Україна,
e-mail: oliamikitchak@mail.ru

АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ПРИКОРДОННЯ

Мета: проаналізовано перспективи та можливості транскордонної співпраці України та Польщі.

Методика: у статті використовувались загальнонаукові методи досліджень: аналізу і узагальнення літературних джерел, порівняльний та експертних оцінок (при визначенні основних результатів і проблем розвитку туристичної інфраструктури у межах українсько-польського прикордоння).

Результати: розроблено та описано графіки за результатами відповідей експертів. Проведена порівняльна характеристика графіків з польської та української сторін. Виявлено наявні проблеми розвитку туристичної інфраструктури в межах українсько-польського прикордоння.

Наукова новизна: вперше було оцінено даний сегмент туристичної інфраструктури.

Практична значимість: результати дослідження можуть бути використані у відділах туризму України та Польщі, а також в туристичних підприємствах. Деякі дослідження можна використати для розроблення стратегії розвитку регіонів.

Ключові слова: туризм в українсько-польському прикордонні, туристична інфраструктура, експертна оцінка.

УДК 796.5 (438+477)

Четирбук Ольга Романовна

Львовский государственный университет
физической культуры, г. Львов, Украина
e-mail: oliamikitchak@mail.ru

АНАЛИЗ ПЕРСПЕКТИВ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В ПРЕДЕЛАХ УКРАИНСКО-ПОЛЬСКОГО ПОГРАНИЧЬЯ

Цель: проанализированы перспективы и возможности трансграничного сотрудничества Украины и Польши.

Методика: в статье использовались общенаучные методы исследований: анализа и обобщения литературных источников, сравнительный и экспертных оценок (при определении основных результатов и проблем развития туристической инфраструктуры в рамках украинско-польского пограничья).

Результаты: разработаны и описаны графики по результатам ответов экспертов. Проведена сравнительная характеристика графиков с польской и украинской сторон. Выведены существующие проблемы развития туристической инфраструктуры в пределах украинско-польского пограничья.

Научная новизна: впервые был оценен данный сегмент туристической инфраструктуры.

Практическая значимость: результаты исследования могут быть использованы в отделах туризма Украины и Польши, а также в туристических предприятиях. Некоторые исследования можно использовать для разработки стратегии развития регионов.

Ключевые слова: українсько-польське приграниччє, туристическая инфраструктура, експертная оценка.

UDC 796.5 (438+477)

Chetyrbuk Olga Romanivna

Lviv State University of Physical
Culture, Lviv, Ukraine
e-mail: oliamikitchak@mail.ru

THE ANALYSIS OF THE PROSPECTS FOR TOURISM DEVELOPMENT WITHIN THE UKRAINIAN-POLISH BORDER

Objective: To analyze the prospects and opportunities of cross-border cooperation between Ukraine and Poland.

Methods: This paper used general scientific research methods: analysis and synthesis of the literature, comparative and expert estimates (in determining the main results and problems of tourism infrastructure in the framework of the Ukrainian-Polish border).

Results: developed and described the results responses graphics experts. The comparative characteristic graphs of Polish and Ukrainian sides. Revealed the existing problems of tourism infrastructure in the Ukrainian-Polish border.

Scientific novelty: for the first time this segment was estimated tourist infrastructure.

Practical significance: results of the study can be used in the departments of Tourism of Ukraine and Poland as well as in tourist enterprises. Some research can be used to develop a strategy for regional development.

Key words: Ukrainian-Polish border, tourism infrastructure, expert evaluation.

Постановка проблеми. Транскордонне співробітництво відіграє важливу роль для прикордонних територій України, які стали об'єктом регіональної політики Європейського Союзу. Адже наша держава знаходиться у центрі європейських транспортних коридорів, що відкриває можливості для міжнародних зв'язків, активізації найбільш результативного залучення прикордонних регіонів України до міжрегіональної та транскордонної співпраці, а що стосується розвитку туризму, у даному контексті, на нашу думку, це ефективний важіль формування туристичного іміджу України на міжнародному туристичному ринку [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями транскордонного співробітництва у теоретичному плані займалися зарубіжні та вітчизняні науковці. Зокрема, проблемам транскордонної співпраці присвячені роботи Будкіна В., Вишнякова О., Гонти О. (2002), Долішнього М., Дорогунцова С., Клімонта Д. (2004), Суховірського Б., Федонюка С., Чернюк Л., (2007). Серед зарубіжних вчених, які досліджують транскордонне та міжтериторіальне співробітництво, слід назвати С. Банфі, М. Філіппіні, Л. Хант (2005), К. Лорд, С. Путреву, І. Ші (2008) Е. Кохен, С. Кохен (2012), С. Каусевіч, П. Лінч (2013), Т. Колс, Е. Фенклова, К. Дінан (2013). Ними досліджено основні тенденції регіонального розвитку, узагальнено досвід діяльності транскордонних об'єднань країн Європи.

Метою дослідження є визначення сучасного стану туристичної інфраструктури українсько-польського прикордоння. Також окреслення перспектив та можливостей для подальшого її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Туризм посідає одне з провідних місць у розвитку світового господарства. Сучасний розвиток туризму, який базується на основних елементах – масовість, інтегрованість, соціально-економічний характер – суттєво вплинув на динаміку ринку туристичного потоку. Розбудова в Україні туристичної галузі, яка б успішно інтегрувалася до міжнародних туристичних взаємовідносин, є одним з провідних напрямів структурної перебудови економіки країни [3].

З кожним роком дедалі частіше збільшується співпраця між країнами в контексті туристичному. Часто сусідні країни розробляють та впроваджують нові туристичні продукти. Особливе місце у співпраці України з сусідніми державами відводиться Польщі, яка виступає одним з найбільших стратегічних партнерів на європейському континенті [4].

Поглиблення транскордонного співробітництва між Україною та Польщею відкриває нові можливості для активізації туристичної діяльності на території України й підвищення конкурентоспроможності туристичних продуктів країни. Шляхом об'єднання зусиль та мобілізації природо-ресурсного потенціалу сусідніх територій наша держава зможе підвищити рівень туристичної інфраструктури [6].

У багатьох країнах світу туризм перетворився на високоприбуткову галузь національної економіки. Міжнародний туризм посідає вагоме місце у світовому господарстві, показує стабільно високі темпи розвитку. У сфері туризму зайнято понад 250 млн. осіб, тобто кожен десятий працівник у світі. У 2004 р. Україна та Польща посіли 14-те і 15-те місця у рейтингу країн-дестинацій міжнародного туризму. Україна та Польща – не лише сусіди, але й належать до Центрально-Східного Європейського туристичного субрегіону, який виділяється ВТО відповідно до принципу регіональної єдності (континуальності) та особливостей пропозиції турпродукту. В цьому субрегіоні напрямки та темпи суспільних реформ були відмінні, адекватно до внутрішніх умов кожної країни, тому й рівень соціально-економічного розвитку а, отже, й рівень розвитку національної індустрії туризму також різняться. Так, в Україні лейтмотивом суспільних реформ були відхід від радянського минулого, розбудова незалежної держави на ринкових економічних засадах, укорінення демократії. А Польща належить до тих країн постсоціалістичного простору, в яких вже завершені процеси перебудови економіки на ринкових засадах і які є повноправними членами Європейського Співтовариства.

Якщо розглядати особливості розвитку туризму в Україні та Польщі, то можна відмітити, що туристична політика Польщі спрямована на удосконалення системи внутрішнього та міжнародного туризму шляхом подальших зусиль зі створення привабливого туристичного іміджу країни в світі, розвитку інфраструктури, збільшення уваги до збереження

культурної спадщини країни. Активна участь Польщі в європейських виставкових заходах має на меті просування традиційного туристичного продукту (активний відпочинок і розваги, культурний та екскурсійний, спортивний туризм) та відносно нового сільського туризму. Польський турпродукт розрахований на активний споживчий віковий сегмент (30-50 років) та розширення пропозиції в сегменті «третього віку». До позитивних чинників збільшення доступності польського турпродукту можна віднести розвиток інфраструктури, особливо авіа- та залізничних перевезень. Водночас саме деякі недоліки інфраструктури та недостатній рівень забезпечення безпеки туристів ускладнюють конкурентні позиції країни на Європейському ринку. Розвиток туристичної та курортної галузей в Україні впродовж останніх років характеризується позитивною та сталою динамікою. Створення нового іміджу турпродукту, конкурентоспроможного як у середині країни, так і за кордоном, комплексний підхід до розвитку туризму та курортів на регіональному рівні, підтримка розвитку малого та середнього бізнесу в туристичній сфері зумовили неухильне зростання кількості туристів і обсягів наданих їм послуг. [2]

Сьогодні експерти зазначають, що українсько-польське транскордонне співробітництво переважно відбувається в рамках єврорегіонів. Діяльність яких зосереджена на проектах регіонального розвитку [5]. На сьогоднішній день діє польсько-українська стратегія транскордонного співробітництва на 2007-2015 рр. Стратегія визначає цілі і напрямки співпраці польсько-українського транскордонного регіону у соціальній, екологічній та туристично-культурній сферах [7].

У 2002 р. було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України про «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та євро регіонів», а у 2004 р. був прийнятий Закон України «Про транскордонне співробітництво». Прикордонна співпраця підтримується програмами допомоги Європейського Союзу, наприклад INTERREG II, а також CROSS-BORDER (у рамках програми PHARE).

Нами була проведена експертна оцінка в рамках Ярмарку рекреаційного туризму у місті Львові. Опитаними експертами були фахівці керівної ланки, які займаються питаннями транскордонного співробітництва у сфері туризму. Їм було запропоновано декілька запитань у яких вони балами від 1 до 5 (1 бал-низький, 2 бали-нижче середнього, 3 бали-середній, 4 бали-вище середнього, 5 балів-високий рівень) оцінювали сучасний стан туристичної інфраструктури українсько-польського прикордоння. Нами було відібрано 15 експертів.

Нижче ми подаємо діаграми на яких відображенні результати експертних оцінок. На даному графіку ми бачимо, що сучасний стан туристичної інфраструктури, 53% експертів визначили як вище середнього. Це досить хороший показник, який свідчить про те, що співпраця між сусідніми країнами все ж відбувається. Можливо дана

співпраця не є ще на належному рівні, проте проводиться низка заходів, які допоможуть дещо підвищити даний показник.

Порівнюючи графіки на яких відображено стан українських та польських доріг в межах українсько-польського прикордоння спостерігаємо наступне: високим балом українські дороги оцінили 47% експертів та 53% польські дороги. На перший погляд ситуація схожа, 49% експертів оцінили стан польських доріг як вище середнього та 7% середнього балу – це на противагу оцінок доріг з української сторони високий бал. В оцінюванні стану українських доріг присутні низькі бали, це ми бачимо з представленого вище графіку. Тому в цьому плані українські дороги потребують значних капіталовкладень для приведення їх до рівня європейських доріг.

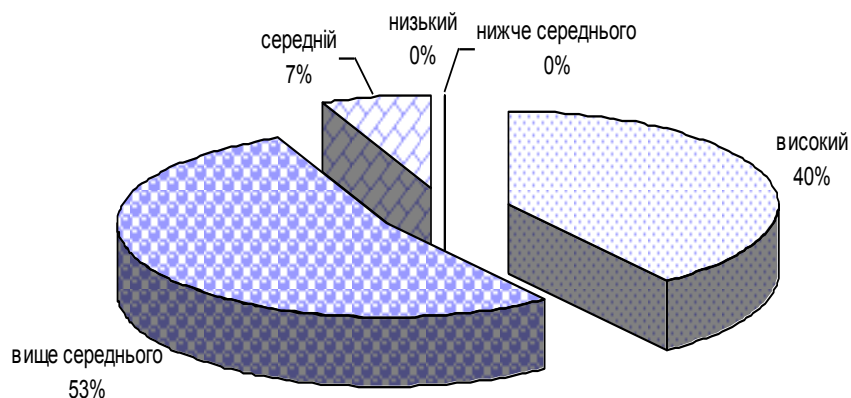

Рис.1 Сучасний стан туристичної інфраструктури українсько-польського прикордоння

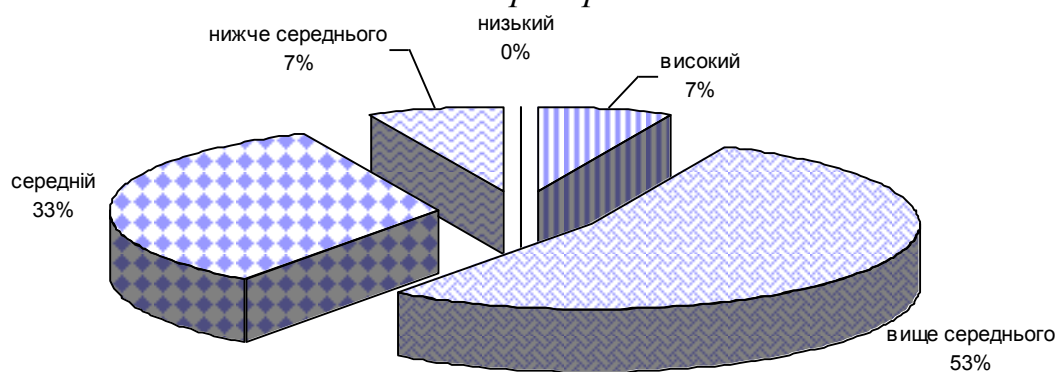

Рис.2 Стан українських доріг в межах прикордонної зони Україна-Польща

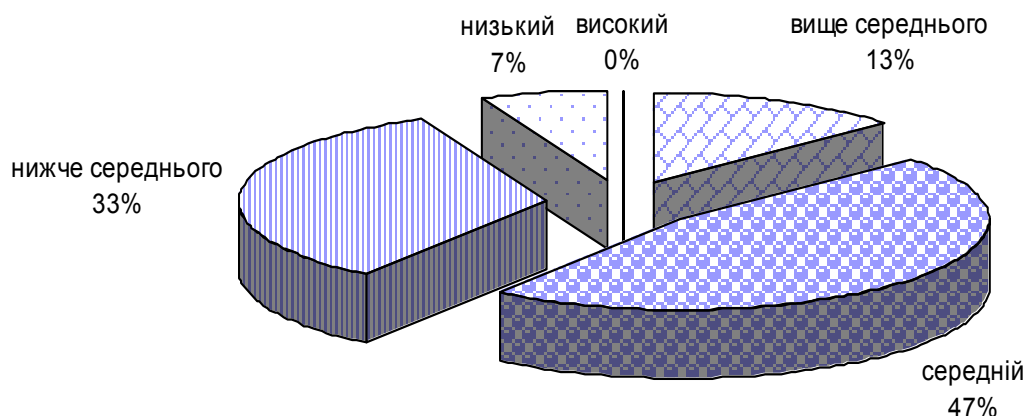

Рис.3 Стан польських доріг в межах прикордонної зони Україна-Польща

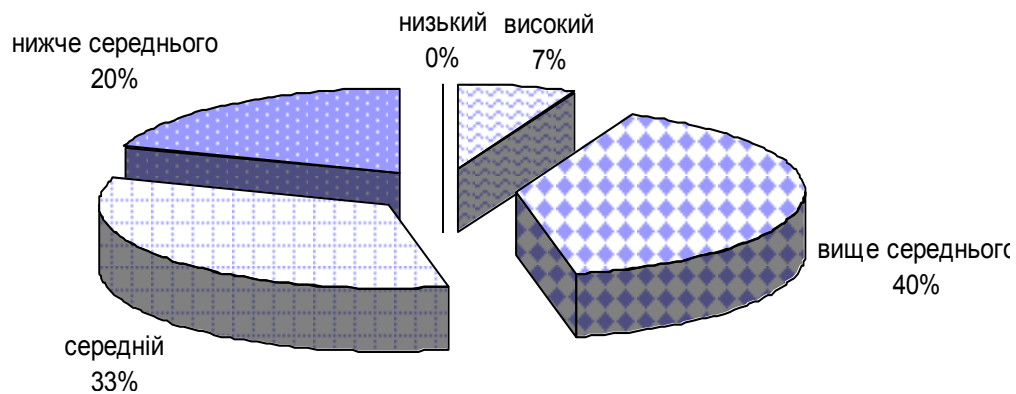

Рис.4 Рівень забезпеченості прикордонних районів України закладами розміщення

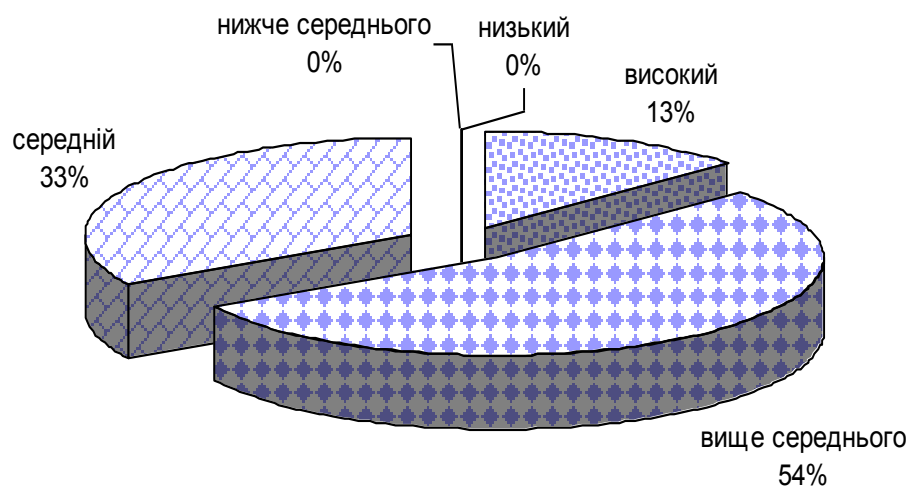

Рис.5 Рівень забезпеченості прикордонних районів Польщі закладами розміщення

Аналізуючи відповіді експертів про рівень забезпеченості прикордонних районів закладами розміщення бачимо те, що з польської сторони високим балом забезпеченості оцінили 13% експертів, а з української лише 7%. З польської сторони спостерігаємо кращий результат так як бал вище середнього поставили 54% експертів, а середній 33% експертів, а от з української сторони дещо гірший результат: бал нижче середнього поставили 20% експертів. Цей результат дає можливість українській стороні запозичити польський досвід та використати його у розбудові закладів розміщення з української сторони.

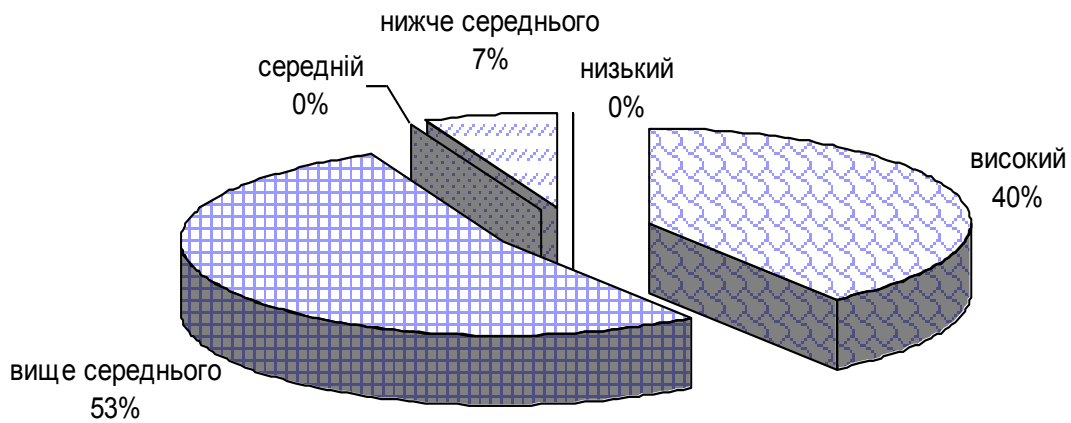

Рис.6 Перспективи розвитку туристичної інфраструктури українсько-польського прикордоння на 5 років

Одним з графіків є графік перспектив розвитку туристичної інфраструктури українсько-польського прикордоння. Дана діаграма показує важливість майбутньої співпраці у туристичній сфері між сусідніми державами. Експерти оцінили високим та вище середнього балом 53% та 40% відповідно, перспективи співпраці між Польщею та Україною. Про це також свідчить низка спільних конференцій, ярмарок, а також вже розроблених Програм та Стратегій розвитку в рамках транскордонного співробітництва.

Висновки. Транскордонне співробітництво можна вважати ефективною основою для співпраці у розвитку туризму між країнами: співпраця туристичних організацій, обмін туристичною інформацією, надання допомоги в підготовці проектів у рамках міжнародних програм. Також варто відзначити, що туризм є важливим чинником впливу на суспільні відносини, взаємини між народами, в контексті входження України до європейського культурного простору. Тому транскордонне співробітництво між Україною та Польщею є важливим елементом для розвитку туризму загалом.

Список використаних джерел:

- 1.Беленький П. Ю., Мікула Н. А. Методологічні аспекти міжрегіонального та транскордонного співробітництва // Зовнішньоекономічний кур'єр. – № 1–2 . – Львів : ТПП, 2001. – С. 9 – 13.
- 2.Географічні аспекти розвитку туризму (на прикладі України та Польщі): монографія / В.Г. Явкін, В.П. Руденко, В.М. Андрейчук, О.Д. Король та ін. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 344 с.
- 3.Гонтаржевська Л.І. Ринок туристичних послуг в Україні / Гонтаржевська Л.І. – Д.: Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.
- 4.Засадко В.В. Транскордонне співробітництво України: тенденції, проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / В.В. Засадко. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009
- 5.Підгрушній Г.П. Територіальна організація транскордонного простору: постановка проблеми та практичне значення дослідження // Регіональні проблеми України: Географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирский, 2009. – 488 с. – С. 374 – 377.

- 6.Щерба Г.І. Соціологічні дослідження розвитку українсько-польського транскордонного співробітництва / Г.І. Щерба // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. Зб.наук. праць. – К.: Фенікс, 2008. – с. 162-171.
7. Офіційний сайт «Програма транскордонного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна» на 2007-2013 роки» – <http://www.pl-by-ua.eu/ua>

Список использованных источников:

- 1.Беленький П.Ю., Микула Н. А. Методологические аспекты межрегионального и трансграничного сотрудничества // Внешнеэкономический курьер. - № 1-2. - Львов: ТПП, 2001. - С. 9 - 13.
- 2.Географічні аспекти розвитку туризму (на прикладі України та Польщі): монографія / В.Г. Явкін, В.П. Руденко, В.М. Андрейчук, А.Д. Король і др. - Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. - 344 с.
- 3.Гонтаржевська Л.І. Ринок туристических услуг в Украине / Гонтаржевська Л.І. - Д .: Восточный издательский дом, 2008. - 180 с.
- 4.Засадко В.В. Трансграничное сотрудничество Украины: тенденции, проблемы и перспективы развития [Электронный ресурс] / В.В. Засадки. - Режим доступа: www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009
- 5.Підгрушній Г.П. Територіальна організація трансграничного простору: постановка проблеми та практичне значення дослідження // Регіональні проблеми України: Географічний аналіз і пошук шляхів рішення. Зб. наук. робіт. - Херсон ЧП Вишемирський, 2009. - 488 с. - С. 374 - 377.
- 6.Щерба Г.І. Соціологічні дослідження розвитку українсько-польського трансграничного співробітництва / Г.І. Щерба // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. Зб.наук. робіт. - М .: Фенікс, 2008. - с. 162-171.
7. Официальный сайт «Программа трансграничного сотрудничества» Польша-Беларусь-Украина »на 2007-2013 годы» - <http://www.pl-by-ua.eu/ua>

References:

- 1.Byelenkyy PY, Mikula NA Methodological aspects of inter-regional and cross-border cooperation // Foreign economic courier. - № 1-2. - Lviv: CCI, 2001. - P. 9 - 13.
- 2.Neohrafichni aspects of tourism development (for example, Ukraine and Poland): monograph / VG Yavkin, VP Rudenko, VN Andreychuk, OD King et al. - Chernivtsi: Chernivtsi National University, 2010. - 344 p.
- 3.Hontarzhevskia LI Tourism market in Ukraine / LI Hontarzhevskia - D .: East Publishing House, 2008. - 180 p.
- 4.Zasadko V. Cross-border cooperation Ukraine: trends, problems and prospects of development [electronic resource] / VV Zasadko. - Access: www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009
- 5.Pidhrushnyy GP Territorial organization of cross-border space: problem and practical importance of research // Regional problems of Ukraine: Geographical analysis and search for solutions. Coll. Science. works. - Kherson: PP Vyshemyrskyy, 2009. - 488 p. - S. 374 - 377.
- 6.Scherba GI Sociological studies of Ukrainian-Polish cross-border cooperation / GI Scherba // Actual problems of sociology, psychology, pedagogy. Zb.nauk. works. - K .: Phoenix, 2008. - p. 162-171.
7. Official Site "CBC program" Poland-Belarus-Ukraine »2007-2013» - <http://www.pl-by-ua.eu/ua>